

las creaturas ad officia singula deputatas. Ecce enim sol cursum anni perficit; luna etiam mensibus et vicissitudinibus discurrit; et cætera stellæ. Omnia enim sibi deputata officia sine quiete exercent. Numquid etiam animalia bruta ad suæ naturæ industriam otium fugiunt? numquid etiam non semper laborant, ut conserventur in esse? numquid in suis necessitatibus deficere et pigrescere ea videmus? absit: omnia enim sub obedientia sunt, omnia agunt quod agere debent. Solus autem miser homo acedia superatus a suo officio frequenter recedit, et Dei imaginem in se deturpans, in acedia perseverat. Erubescere, o Christiane, absconde te a facie Salvatoris tui, quoniam insipienter jumentis et formicis hodie factus esse comprobaris. S. AUGUST. I, 17, *ad fratres*.

Exemplum fornicarum; nam: Ut desidem et pigrum exsuscitet, ait sanctus Cyrillus, formicam creavit Dominus; cum enim aliquis inertem degit juventutem, tum ab animalibus rationis expertibus docetur, redarguitur a Scriptura Divina, quæ ait: Vade ad formicam, o piger, et emulare vias ejus. Unde recte infert S. Basilius: Non tu tibi eandem, homo, diligentiam adhibebis? non tu tibi ipsi demum elaborabis! non hoc tempore presentium fruges tibi recondes, requiemque ad futurum, formicæ exemplo, parabis? Formicæ temporis hyberni pabulum æstate sibi sedulo condidit, et non quod hyemis incommoda nondum adsunt, otiosa tempus traducit, sed incessabili quodam intento studio legendi, ad semina tantisper incumbit, dum sufficiens alimentum in cellulis sibi recondet. Neque id incuria facit, sed sapienti quadam providentia, ut quamplurimo tempore pabulum sibi persistere, conservarique possit. Sequat enim unguiculis fructus medios, arrososque condidit, ne rursus in fruges exeant de terra, atque inutiles sibi in usum alimonie fiant. Cum senserit eos madefactos imbre, profert, et exsiccat; nec omni tempore id agit, sed cum præseniserit aerem serena in statione teneri, serenunque cœlum. Sed et Hugo Card. consentiens: Mittit Salomon, inquit, ad formicam, quia in ejus natura fere contra omnia vitia cautela reperitur, quia parvum animal est, sic docet humilitatem; item sollicitum, sic docet vitare otium; item providum, sic docet providentiam de futuro. Galat VI. *Ergo dum tempus habemus, operemur bonum*. S. Hieronymus ait: Cadentes sub onere humeris suis

sublevabant; item areto calle incedit, ut Hugo Cardinalis observat, et sic docet poenitentiam, Luc. XIII. *Contendite intrare per angustam portam*; item terram egerit de cavernis, sic docet contemptum terrenorum; item grano pascitur, sic docet honestatem vitæ. APUD MANSI, DIS. XIII, NUM. 13.

ALIA MOTIVA.

Quia Deo invisos nos reddit; nam maledictus, qui facit opus Dei negliger.

Quia superioribus nostris graves et molestos nos efficit, sicut equus assiduis stimulis ad incessum urgendus equiti permolestus est. Quia proximis nostris odibiles nos facit, sicut mendicos robustos videmus omnibus detestabiles, et faecos apibus exosos esse.

Quia corporis sanitatem ledit, cum juxta Hippocratem hæc duo sanitatem tueantur, cibis non satiari, et impigrum esse ad labores. Hinc equus diu stando, aqua non labendo, ferrum non utendo, corrumperit; agricolæ vero saniores plerumque sunt otiosus et delicatis hominibus.

Quia nocet vehementer animæ; dum velut omnium malorum et vitiorum origo eam sceleribus replet, et in periculum salutis præcipitat. S. CARYS. hom. XV, in Gen. P. 87.

Quia sibi ipsi molestus est acediosus homo, teste S. Chrysostomo dicente: Grave malum est otium; facitque ut facilia omnia videantur difficilia; sicut studio et vigilantia, etiam ardua et difficilia facilia nobis sunt.

Quia tentationibus demonis exponit, cum, juxta antiquos Patres, apud Cassianum, qui laborat ab uno demone, otiosus ab innumeris infestetur.

Quia Christus in laboribus a juventute fuit; non deest ergo servum otio marcescere, quando ipse Dominus, et tantus quidem inter labores sudat.

Quia filii hujus sæculi tantopere laborant, ut perituras et morituras divitias congregent; quanto magis pro luero spirituali et æternum duraturo laborandum erit? Pr. VI.

Quia ipsa bruta nos ad laborem incitant exemplo suo, hinc Salomon ait: Vade piger ad formicam, et considera vias ejus, et discere sapientiam. Pr. XX, 10.

Quia paupertatem adducit in temporibus bonis, nam: Propter frigus piger arare non luit, inquit idem Salomon, mendicabit ergo æstate, et non dabitur ei.

Quia exitium sempiternum affert; nam omnis arbor, quæ non facit fructum bonum, excidetur et in ignem mittetur. MATTH. I, 10.

MEDIA.

Amor Dei; nam qui fideliter diligit, ait Bellovaensis, nec faciliter obliviscitur dilectum, nec negligit implere beneplacitum voluntatis ejus: unde, ubi parvus est amor, ibi parum invenitur de diligentia; ubi perfectus amor, ibi nulla negligentia. Deuter. VIII: « Cave ne obliviscaris Domini Dei tui, et negligas mandata ejus. » Unde ergo in nobis tanta negligentia, nisi ex defectu amoris? Quod confirmans S. Bonaventura dixit: Non potest frigere foris, qui intus calescit; neque ignis et tepiditas in uno domicilio morantur, teste S. Bernardo; et ut S. Gregorius dixit: Amor Dei nunquam est otiosus; operatur enim magna, si est, si autem operari renuit, amor non est. BELLOV. Spec. dist. X.

Christi exemplum ob oculos semper habere; si enim solatium est miseris socios habere; si equus præcurrentis equi exemplo ad cursum animatur; si sua vulnera non sentit miles, qui ducis vulnera intuetur; quomodo non animabitur ad laborem, qui tanti Ducis labores considerat? Hinc merito Christus ad se invitat dicens: Venite ad me omnes, qui laboratis et onerati estis (tedio et difficultatis molestia) et ego reficiam vos (exemplo scilicet meo).

Sanctorum exempla præclara frequenter ponderare, sibi ipsi ignaviam illis S. Augustini verbis exprobrare: Potuerunt isti et ista, et tu non poteris?

Auxilium divinum implorare; sic enim S. Bernardus suasit dicens: Cum te torpore, acedia vel tedio affici sentis, noli propterea diffidere, aut desistere a studio spirituali, sed juvenis require manum, trahi te obscurans sponse exemplo, donec denuo suscitante gratia factus promptior, alacriorque curras, et dicas: Viam mandatorum tuorum cucurri, cum dilatasti cor meum. S. BERN. serm. XXII.

Severitatem judicis divini studiosè perpendere; sic enim horribilem illam tubam: Surgite mortui, et venite ad Judicium! cum S. Hieronymo frequenter in auribus resonante audiemus, et haud dubie desidia somno excitabimur.

Vocationem et salutem suam serio curare; sic

enim tepiditatem declinabimus, ne audire cogamur: Quia tepidus es incipiam te evomere ex ore meo. AROC. III, 16.

Præsentia Dei excogitata, quam S. Basilius efficacissimum esse medium dixit adversus acediam. Postquam enim hæc præmississet questionem: Qui piger est ad mandatum, quomodo is ista poterit excitari, uti gravus sit? Mox respondet: Nempe si ei persuasum sit, ubique Dominum Deum adesse, et omnia cernere, et comminationem illam veram esse, quæ facta est adversus pigrum. S. BASILIUS in Reg. brev. interrog. 37.

Idem quoque remedium ex quibusdam S. Bernardi verbis deducitur, dicentis: Quomodo negligens poterit fieri, qui intuentem Deum nunquam desinit intueri? Aut quomodo non quasi proprium illum habere videtur, qui sic eum super se videt intuentem, ut omnia interiora ejus et exteriora omni hora considerare non cesset, omnesque non solum actus, sed ipsos subtilissimos motus animæ perscrutetur, atque dijudicet? In vita S. Ignatii Loyola legitur, quod, cum quemdam in tradito sibi munere valde remissum atque oscitantem invenisset, quævisit ex eo, cuius in tali ministerio daret operam, Deone an hominibus? Cum ille se Deo utique deservire dixisset: Plecteris igitur, inquit Ignatius, nam in rebus humanis mimis accurate versanti jure forsitan ignoverit quispiam, ad mortali Deo ministrare negligenter, id vero nullo pacto ferendum est. Quisquis igitur assidue Dei presentiam in mente sua revolverit, huic impossibile erit, ut frigidus permaneat, aut in divino servitio otiosus, quia Deus ignis consumens est.

Continuum exercitium; sicut enim ignis modicus facilliter extinguitur, si sicut illum per materiam combustibilem fovere et nutrire negligat; eodem modo de igne charitatis dicere possumus, quod facilliter deficiat, si per negligentiam, et pigritiam nostram continuis virtutum actibus vivum conservare negligamus. S. Bernardus, in sermone quodam de modo bene vivendi, ite scribit: Tunc vere Deum diligis, si pro amore illius bona, quæ potes, operaris. Unaquæque sancta anima debet in se monstrare amorem Dei, et verbis sanctis, et actionibus; unde in Canticis Canticoorum sponsus, scilicet Christus, sponsam, id est sanctam animam ornat, dicens: «Pone me, ut signaculum super cor tuum, et super brachium tuum.» In corde sunt cogitationes, et in brachiis operationes; ergo

super cor et super brachium sponse Dillectus ut signaculum ponitur, quia in sancta anima quantum ab ea diligatur, et voluntate et actione designatur, quia amor Dei nunquam est otiosus. Hinc, teste Cassiano, experientia probatum est, aecidie vitium non declinando fugiendum, sed resistendo superandum. Et nos ipsi, si forte perobdormierit, cum frequenter movendo, torporem excutere molimur. BERN. serm. 11 de *Modo bene viv.*

Non comparare se cum aliis etc. nam ut S. Isidorus Pelusiota dixit: Perique hominum (verecor enim dicere omnes, quamvis istud Scriptura dicere non vereatur) non quod amplectantur sanctitatem, sed quoniam iniquioribus se ipsos comparent; sub hac ad deteriora collatione imaginariam sibi arrogant sanctitatem, non ipsa per se divina præcepta ponderantes, atque vitam suam ad illorum regulam componentes, sed cum languidis et socordibus, vitæ statum, et rerum suarum tenorem commensurantes. S. ISIDOR. l. III, epist. XXXVII.

Quod confirmans S. Bernardus: Hinc, ait, elevaris in superbiam, dum te præponis alteri. Hinc proficere negligis, dum te magnum quempiam arbitraris. Hinc demum incipis et deficere, dum tibi alterius comparatione etiam nimis egisse videris, sicque in tepiditatem incidis, et incipis remissius agere. Scimus autem, quia Deus superbis resistit, humilibus autem dat gratiam, et quia maledictus, qui opus Dei negligenter fecerit. S. BERN. s. *Exhort. ad frat.*

Nunquam subsistere, ut S. Gregorius Naz. suavitè dicens: Optimus esse contendere, cave unquam in via virtutis subsistas, tibi enim, qui a vitiosa vita excessisti, perinde esse puto, consistere, ac si in immo vitii gurgitem laboreris. Hinc et Salomon ait: Cum consummaverit homo, tunc incipiet, id est, se inchoasse reputabit, ut Hugo Cardinalis ait, et quasi nihil egerit, agere illa incipiet. Ne scit mens per torporem veterascere, quæ semper studet per desiderium inchoare. S. GREGOR. NAZ. in *Somniis*, ECCL. XVIII.

In libello quodam apophthegmatum ex Arabico a Druso translato, inter alias sententias hæc quoque recensetur: Homo sapiens est, quamdiu querit sapientiam, ubi autem putat se ad ejus culmen pervenisse, desipit. Sed et S. David: Beatus vir, inquit, cuius est auxilium abs te, ascensionem in corde suo disposuit. Ps. LXXXIII.

At vero quænam sint hæ ascensiones, quas servus Dei in corde suo disponit, per quas tandem beatus evadit, S. Hieronymus his verbis declarat: Ille disponit ascensiones in corde suo, quicumque quotidie in priora extenditur, et præteritorum obliviscitur.

Odium Dei adversus tepidos considerare, quod patheticè S. Bernardus sic proponit: Simplex natura simplicitatem cordis exquirat. Denique, et cum simplicibus sermocinatio ejus; vir duplex animo inconstans est. Non potest, quem queritis, inveniri ab his, qui ad tempus credunt, et in tempore tentationis recedunt. Aternitas est, quæ, nisi perseveranter quaesita, non invenitur. Væ peccatori terram ingredientis duabus viis! nemo enim duobus dominis servire potest. Ne hanc quidem dupliciter amat integritas illa, perfectio illa, illa plenitudo; indignum est enim ei, ut inveniendam se præbeat, nisi perfectio eam quaesierit corde. Cæterum si odibilis est canis reversus ad suum vomitum, et sus lota in volutabro luti, sed et ipsum quoque, quem invenit tepidum, ex ore suo vomere incipit Deus; simulator et proditor ubi parebunt? Si maledictus, qui facit opus Dei negligenter, qui fraudulentè fecerit, quid meretur? Fugiamus hanc dupliciter, charissimè, et a fermento Pharisæorum omnimodo caveamus. Si non volumus frustra querere Dominum, queramus veraciter, queramus frequenter, queramus perseveranter; ut nec pro illo queramus aliud, nec cum illo aliud, nec ab illo ad aliud convertamur. S. BERN. serm. 11 de *Allit. cord.*

Dona collata considerare, nam ut sapienter S. Laurentius Justinianus advertit, divinum atque naturale jus, nec non et humane leges clamant, ut, cui plus dilectionis et muneris elargitum est, tanto amplius vigiliat ab eo, et tanto magis ingratitude vitio quisque fit reus, quanto contra honorem, voluntatem et præcepta sui largitoris senior atque protervior existit. Propter hoc rationalis creatura, quæ præ cæteris nobilitate nature et gratuitis donis sublimata est, plus cunctis suo debet famulari conditori; debet quippe ipse homo infatigabiliter exercere se, quatenus ad cognitionem beneficiorum Dei valeat pervenire. S. LAUR. JUST. c. IV de *Disc.*

Premium ob oculos ponere; uti Belloracensis suavitè his verbis: Fructus altierum, scilicet spirituale præmium, et æternum

præmium, quod modico tempore, et non multo labore potest acquiri, nam quasi pro nihilo lucrari potest homo plus quam valeant omnes divitiæ et omnia regna mundi, scilicet gratiam et gloriam, de qua Psalmista ait: Gratiam et gloriam, dabit Dominus. In libro *Judicum*, cap. XVIII, legitur, eos, qui in Laïs abierunt, post reditum suis dixisse compatriotis: Surgite ascendamus; vidimus enim terram valde opulentam et uberem; nolite negligere, nolite cessare, camus et possideamus eam, nullus erit labor. Quando enim non jam spes præmii, sed illius aspectus nos allicit, nullus prorsus sentitur labor. Unde S. Augustinus ait: Attendis, te habere laborem, sed attende qualem ille requiem pollicetur. Numquid cogitare poteris? Si illum posses cogitare, videres, te nihil laborare ad compensationem. Idem quoque S. Doctor, alibi in Epistola quadam inquit: Omne opus leve fieri solet, cum ejus præmium cogitatur, et spes præmii solatium est laboris. BELLOV. *Spec. l. III, p. VI, dis. IV.*

ASCETICA.

Cum vitium hoc, si ullum aliud, iis potissimum, qui virtuti ac perfectioni student, periculosum sit, merito etiam Asecta in extirpationem illius totis viribus incumbere, et, quoniam *Tepiditatis* potissimum nomine apud viros Deo sacrosat exprimitur, tria de illa specialiter advertere debet.

Primo itaque nosse debet, quid sit tepiditas ista, et quæ sint indicia illius; nimirum quod aliud nihil sit quam remissio fervoris in prima conversione concepti; nam, ut S. Bernardus sapienter advertit, tepescimus processu temporis fervore conversionis nostre. Paulatim refrigerat charitas, abundat iniquitas, ut consumemur carne, qui spiritu cooperamus: inde enim est, ut minus ea sciamus, quæ a Deo donata sunt nobis, inde devoti pariter et ingrati. Timorem Domini relinquimus. Religiosam omnittimus solitudinem, verbosi, curiosi, faceti etiam, detractores et murmuratores, vacantes nugis, fugitantes labores disciplinæ, quoties sine nota id licet, quasi vero confestim sit etiam sine noxa. S. BERN. serm. III de *Annuat.*

Secundo nosse debet, duplicem esse tepiditatem, et quæ S. Antoninus sic loquitur: O mala tepiditas, quæ veræ spem conversionis abscondit, sed illam dico malam, quæ calorem sequitur, non autem, quæ præcedit;

quæ ad remissionem tendit fervoris, non quæ ad fervorem disponit. Aqua enim, quæ debet calefieri, prius tepet, quam caleat. et ista tepiditas non est mala, quia tendit ad bonum; demum postquam est calida effecta aqua, si igni non adhæreat, iterum ad teporem descendit. Hæc tepiditas mala est, quæ tendit ad frigidum, et citius congelat in glaciem, quam si calida nunquam ante fuisset; natura enim fortius agit, ubi majorem resistantiam sentit; qui enim aliquando fuit bonus, igni divino applicatus, et paulatim inde recedens, calorem illum non nutrit, sed remittit et ad talem obstinationem descendit, quod in stomacho divine digestionis, ubi separatur pretiosum a vili, bonum a malo, stare non potest. Hoc autem accidit omnibus spiritualibus, qui manum suam posterunt ad aratrum, et postea se retro verterunt, in inchoata penitentia vel religione non se conservantes. S. ANTON. p. I, t. I, § 5.

Tertio nosse debet gravitatem hujus morbi ut ad ejus curationem suscipiendam tanto vehementius incitetur. Quam quidem gravitatem colligere potest ex eo, quod juxta SS. Patres tanta sit potentia et vis hujus tepiditatis, ut, quem semel absorbit, semper fere retineat. S. THOM. II, q. V, art. 4, 3.

Quarto nosse debet, quomodo tepiditas peccatum mortale sit; id quod S. Thomas suo more clare explicat sequentibus verbis: Potest dupliciter contingere, quod negligentia sit peccatum mortale; uno modo ex parte ejus, quod pretermittitur per negligentiam; quod quidem si sit de necessitate salutis, sive sit actus, sive circumstantia, erit peccatum mortale. Alio modo ex parte cause, si enim voluntas in tantum sit remissa circa ea, quæ sunt Dei, ut totaliter a Dei charitate deficiat, talis negligentia est peccatum mortale; et hoc præcipue contingit, quando negligentia sequitur ex contemptu. Idem Angelicus Doctor, in alio quodam articulo, differentiam explicans quæ est inter peccatum veniale et mortale in cogitanti, ad aecidiam deveniens inquit: Motus aecidie in sola sensualitate, quandoque est per repugnantiam carnis ad spiritum, et tunc est peccatum veniale; quandoque vero contingit usque ad rationem, quæ consentit in fugam et horrorem et detestationem boni divini, carne contra spiritum omnino prævalente, et tunc manifestum est quod aecidia est peccatum mortale.

Quinto nosse debet, quo præcipue tempore hæc acedia oppugnet; id quod S. Antiochus sat clare indicavit, dum dixit: Tali suggerit demon hic acedia cogitationum interperiem, nempe alio ut emigret, et quia tempora omnia, et labor omnis vacua sibi erunt, et frugis bonæ inania, nisi se ad alia conferat loca. Et paulo post subdit: Si quando daemon hic ex aditu cellæ non quieverit extrudere, tunc hora maxime Commanionis ipsum adoritur, ut ejus mentem dissipet, et in diversa abripiat. Avocat a laudibus divinis, mentem reddit vacuum bonæ operationis, et ab omni fruge alienam; cuncta hæc quid aliud operatur, quam iners otium, et socordia animi lentescentis? Neque hic maligni spiritus quiescit astutia, siquidem, ut religiosum in via Dei negligentem desiderique reddat, negotiorum temporalium curis ipsum illaqueat. Unde idem subdit Auctor: Talem in posterum mundi negotiis curat obstringendum, atque ita irretitum, velut ossa porrecta sensim inescat, et decipit istis occupationibus, quosque tandem deturbat e fastigio monasticæ professionis. S. ANTOCH. hom. XXVI de Aced.

Sexto nosse debet, cur tam difficulter curetur hic morbus; id quod S. Bernardinus his verbis indicavit: Reputant se (tepidi et acediosi) sanctos, et in peccatis non advertunt, dicentes: Quæ aut quæ peccata commisi ego? Nunquam violavi virgines, non adulteravi, non succendi sacras aedes etc. Quid mali feci? Et sic isto modo se excusant tepidus, non videns, quod tunc intricatus est, etc. Horum status est periculosior omnibus aliis, quia melius est esse facinorosum, quia sceleratus cognoscens se pessimum, tremat dicendo: Heu miser, quot mala feci! Essem mille mortibus dignus; et sic sepe se humiliat Deo, flendo de peccatis suis. Tepidi sunt ad instar panni nigri, in quo non bene videntur macule, et in albo panno omnis macula quantumcumque parva discernitur. In progressu vero ejusdem sermonis inquit idem Bernardinus: Magna et reprehensibilis est ægritudo tepidorum, qui se justos putant, cum sint peccatores, et si quid boni habent in se, non Deo sed sibi attribunt. S. BEN. hom. IV, serm. VII, p. 3.

Septimo nosse debet, cur tepidi magis, quam frigidi, Deo sint exosi et abominabiles, cujus rationem Mansi sequenti discursu indicat: Mysteris plena sunt illa *Ecclesiastici* verba: Melior est canis vivus leone mortuo;

verumtamen licet ab omnium sapientissimo homine, quem mundus habuit, hæc verba dictata fuerint; prima tamen facie videtur, pellem leonis mortui incomparabiliter magis appetendam esse, quam canem vivum quemcumque. Hugo Cardinalis igitur textum illum in sensu mystico his verbis ad nostrum exponit propositum, inquisiens: «Melior est canis vivus, id est, peccator penitens, leone mortuo, id est, quam justus torpescens.» Cujus hæc potest esse ratio; quia anima, que vivit in gratia, si a vita spirituali remittat, et tepide vivat, ab amicitia Dei decidendi periculum incurrit. Unde in *Apocalypsi* dicitur: «Scio opera tua, quia neque frigidus es, neque calidus, sed quia tepidus es, et nec frigidus, nec calidus, incipiam te evomere ex ore meo.» Verumtamen videri non immerito posset melioris conditionis esse eum, qui tepidus est, et non frigidus, quia frigidus nullum prorsus caloris gradum participat, sicut tepiditas, similiter secundum allusionem moralem satius est, animam quamdam centum peccatis levioribus, quam unico mortali esse obnoxiam. Verumtamen optime dicitur, «utinam frigidus esses!» quia ex tepiditate perniciosissima quædam nascitur consequentia, quando enim quis cum fervore Deo servit, ac demum in ejus servitio relaxatur, et in medio spiritualis vite defatigatus, cepta spiritualia exercitia intermittit, non solum ut plurimum ad pristina redit peccata, verum etiam aversionem quamdam concipit a facienda poenitentia; unde Apostolus ait: «Impossibile est, eos, qui semel illuminati sunt, gustaverunt etiam donum celeste, et participes facti sunt spiritus Sancti, et prolapsi sunt, rursum renovari ad poenitentiam.» MANSI, dis. VII, n. 4.

Oclavo nosse debet legitimum per solida et efficacia remedia morbum hunc curandi modum; qui quidem modus in sequentibus industriis consistit. 1. Ante omnia conetur tollere radicem morbi, et quia plerumque hæc tepiditas ex inordinato amore, seu concupiscentia alicujus rei create oritur, hæc efficaciter subtrahere studeat; aliqui enim frustra alia media adhibebit. Late porro radicem hanc indicavit Mansi sequenti discursu: Filii Ruben et Gad defatigati, ulterius progredi nolentes, coram Moysæ comparuerunt, rogantes ut illos in loco, qui ad pasceda animalia copiosissimus erat, remanere permitteret: «Regio enim uberrima est ad

pastum animalium, et nos servi tui habemus jumenta plurima.» Ecce tibi veram causam, ob quam homines in via Dei contempserunt, ob nimiam videlicet adhesionem ad bona terrena. Unde S. Philippus Neri dicitur consueverat, quod quantum de affectu suo homo tribuit creaturis, tantumdem de eodem affectu suo admittit creatori. Acediosi igitur et pigri cum Ruben et Gad pro nihilo habuerunt terram desiderabilem, quia bonis terrenis intenti, celestia bona nihil faciunt. MANSI, dis. I, n. 6.

2. Medicorum more suaviora quædam illi remedia proponat, qualia sunt imprimis oratio ad Deum, uti suavit S. Augustinus dicitur: Agnosce te in illa tentatione tædi, cum adest, et clama ad Dominum, ut de necessitatibus tuis etiam hic liberet te. Et de hac tentatione liberatus cum fueris, confiteantur illi miserationes ejus. Deinde suadet illi, ut ipse quoque Deo cooperetur, et pro viribus resistat acedia, honestis occupationibus se operando. S. AUG. in *Psalm.* CVI.

3. Si hæc nihil proficiant, severiora et magis amara remedia adhibeat, ostendendo ei, in quam malo statu versetur et quanto periculo, ne evomat ex ore Dei, et vocatione sua excidat. Jubeatur considerare, quid in vite termino de hoc suo vivendi modo sit sensurus, revocenturque ei in memoriam illa S. Bernardi verba: Quis ille pavor erit, o anima mea, cum dimissis omnibus, quorum tibi est tam jucunda presentia, tam gratus aspectus, cohabitatio ipsa tam familiaris, sola ingrediens incognitam penitus regionem, occurrentia tibi cætervatim rure teterrima illa monstra videbis? Quid tibi in die tante necessitatis occurret? Quis tuebitur a rugientibus præparatis ad escam? Quis consolabitur? Quis deducet? S. BEN. serm. in VI *Tribunal.*

Imo moneatur, ut hanc suam miseriam ex aliorum tepidorum vita cognoscere studeat, sicut S. Gregorius suavit his verbis: Scribitur in *Job*: Considerate semitas Theman, Austri, inquam, sive teporis, quia in nobis minus dijudicanda credimus, quam sint turpia, in aliorum actibus cognoscimus. Sicque fit, ut ad semetipsam mens redeat, et agere, quod reprehendit, erubescat; quasi enim a speculo foeda facies displicet, cum mens a vita simili, in seipsa, quod aversetur, videt. Denique si tepiditas hæc nimis actas radices fixisse videtur, imitetur exemplum illorum medicorum, qui in simili casu lon-

giorem curam per acidulas vel alia medicinas suadent, hortenturque, ut in solitudinem spirituales secedens, sacris exercitationibus vacet, et, tum ex peccatorum suorum, novissimorumque seria meditatione, tum ex vita ac passione Christi considerata, aliisque piis exercitiis in hoc secessu obiri solitis, ignem et fervorem charitatis in se accendat quo tam noxiam tepiditatem fuget. S. GAES. in cit. loc.

CONCEPTUS PRÆDICABILES.

Ex occasione thematis: «Cum autem dormirent homines, venit inimicus ejus, et superseminavit zizania.» ostendi possunt mali fructus acediae, et zizania, quæ interea in mente hominis velut agro seminantur a diabolo. Videlicet. 1. Malitia seu delectatio bonorum spiritualium. 2. Rancore seu indignatio erga personas inducentes ad bona spiritualia. 3. Torpor circa præcepta necessaria. 4. Pusillanimitas ab arduis consiliis, 5. Desperatio suo recessus ab ultimo fine. 6. Curiositas et evagatio ad objecta illicita. 7. Verbositas, dum per colloquutiones vanas solatium queritur. 8. Instabilitas in locis et propositis mutandis. 9. Tristitia ex carentia veri solatii exorta. 10. Inquietudo mentis, dum ubique pacem et quietem querit, et nusquam invenit. Excitentur proinde auditores, ut somnum acediae excutientes vigilent, caveantque, ne inimicus ejusmodi zizania superseminans triticum bonorum operum suffocet, et perdat. *MATT.* XIII, 23.

Alios effectus acediae adducit, et fusiùs explicat Marchantius, nempe teporem, molitiam, somnolentiam, otium, dilationem, tarditatem, negligentiam, inconstantiam, quas vide loc. cit. *MARCH. Hor. Post. tr.* VII, loc. 4.

Ex occasione thematis. «Domine, puer meus jacet paraliticus in domo, et male torquetur.» *MATT.* VI.

Potest acedia paralysi comparari. 1. Quia ut paralysis omnibus prope membris sanitatem et virtutem movendi aufert; præcipue vero pedes a gressu, manus ab opere, corpus a motu impedit. 2. Quia acediosus ut paraliticus ab aliis semper moveri et portari debet, valdeque molestus est Deo, SS. Angelis et cœlitibus, superioribus, aequalibus et inferioribus. 3. Quia non minus quam paralysis est malum valde diuturnum.

nium et prope incensibile. Unde merito vocandus Christus, ut euret. Vocabitur autem, si frequenter velut liberalissimus premiator bonorum operum et laborum, vel ut severissimus vindex ignaviae aliorumque peccatorum consideretur; si enim de quovis verbo otioso tam rigide rationem se exacturum dixit, quanto strictiorem de operibus non otiosis duntaxat, sed etiam tam graviter malitiosis exacturum est!

Ex occasione thematis: « Quid hic statis tota die otiosi? » MATTH. XX, 6.

Dici potest, Christum, sicut variis horis otiosos invitavit ad vineam, ita indicare voluisse varios esse hominum status, qui acediae sunt subiecti. 1. Status est adolescentiæ, » quæ vel maxime fugere acediam debet, et fornicæ more congregare, quod in seram ætatem conditæ possit. 2. Est « juvenutis, » quæ sicut magis ob ætatis et corporis vigorem ad vitia inclinatur; ita magis quoque acediam et otium velut omnium vitiorum radicem fugere debet. Hinc Salomon monet: Memento Creatoris tui in diebus juvenutis tuæ, antequam veniat tempus afflictionis, et appropinquet anni de quibus dicas: Non mihi placeant. ECCL. XI, 4.

3. Est « virilis ætatis » qui, uti viribus maxime pollet (unde et nomen accepit) ita magis etiam labori vacare debet, quia, cui multum datum est, multum exigetur ab eo. LUC. XII, 48.

4. Est « præventoris ætatis, » cui sicut pleniusque varia officia committuntur, ita major quoque incumbit obligatio laborandi pro gloria Dei et subditorum bono; alioqui potentes potenter tormenta patientur, et fortioribus fortior instat cruciatio. 5. Est « senii », cui sicut parum restat temporis, ita vel maxime cõnari debet, ut optime illud impendat, et ad rationem reddendam se præparet. Certe si axioma illud: « In fine velocior est motus », alibi locum habet, in senio habere debet. Excitantur proinde hi omnes status, ut Christum vocentem in viciniam sequantur, et promisso denario beatitudinis æternæ dignos se efficiant.

Ex occasione thematis: « Adolescens, tibi dico, surge », LUC. VII, 14.

Vel, « surge, qui dormis, et exurge a motu. » Dicere potest concionator, se hodie excitatoris munere functurum, et omnes qui somno acediae immersi sunt, illa formula, qua alleubi studiosi excitari solent,

nimirum « Bonus dies Domini studiosi, surgite, tempus est! » excitaturum. EPHES. V, 14.

Ostendat subinde per sententiam S. Bernardi, supra jam citati, quale sit tempus, videlicet 1. « Ad agendam penitentiam », juxta illud S. Joannis Baptistæ monitum: Penitentiam agite; appropinquavit enim regnum cœlorum. MATTH. III, 2.

2. « Ad acquirendam gratiam », juxta monitum Salomonis: Quodcumque potest facere manus tua instanter operare etc. ECCL. II, 14.

Et Christi: Me oportet operari opera ejus, qui misit me, donec dies est. Venit nox, quando nemo potest operari. 3. « Ad gloriam promerendam. » Ostendatur proinde ejus magnitudo, et inferatur illud pii ascetæ: Age quod agis, fideliter labora in vinea mea, ego ero merces tua. JOAN. IX, 4.

Scribe, lege, canta, geme, tace, ora, sustine viriliter contraria, digna est his omnibus, et majoribus præliis, vita æterna. L. III de Imit. IV.

V. Ex occasione thematis: « Per agrum pigri hominis transivi, et ecce totum repleverant urticae, et operuerant superficiem ejus spine. » PROV. XXIV, 10.

Dici potest, Diabolum, ut homines in suam potestatem redigat, et in ea retineat, varias munitiones erigere, uti per singula vitia capitalia ostendi potest; unam autem erexisse in medio agri; hanc intra terram habere cavernas pro militibus eam propugnantibus, undique cinctam esse spinis, edificatum in eo templum Priapo, cui Asinus pigrorum symbolum offerri consuevit, propugnari autem a quatuor cohortibus seu speciebus: nimirum ab adolescentibus voluptati deditis; a negotiatoribus lucro augendo, et divitiis cumulandis intentis; a tepidis clericis et religiosis, et a desperatis peccatoribus; hæc enim hominum classes potissimum acediae sunt subiectæ. Explicentur postea singule hujus propugnaculi partes, dicaturque 1. In agro extractum, quia inter optimas merendi occasiones committitur hæc acedia. 2. In terra habere cavernas, quia homines acediosi plerumque toti sunt terrenis cupiditatibus immersi, ut qui celestibus deliciis careant. 3. Spinis cinctam esse, id est, actionibus infructuosos, et quotquot eos tangunt, maxime autem ipsos auctores pungentibus, eorumque conscientiam vellentibus. 4. Templum Priapo edificatum, quia

tales seipso eidem tanquam pigrum asinum immolant, et pro Deo ipsum venerantur. 5. Propugnari a dictis quatuor hominum generibus, quia cum in iis præcipue inventerata sit acedia, merito illi quoque eandem præ aliis propugnare dicuntur. Ostendatur dein, quomodo hoc propugnaculum expugnari debeat, scilicet ignem fervoris applicando spinis, quibus cinctum est, hunc autem ignem de cœlo petendum, considerando præmii magnitudinem, quod fervori huic promissum est.

Ex occasione thematis: « Vade piger ad fornicam, et discere sapientiam »: Ostendi potest, quomodo acediosi sedulitatem a fornicis discere debeant. 1. Ut, sicut fornicæ sunt provide de futuro tempore, ita et ipsi non ad præsentem duntaxat brevissimam vitam, sed etiam futuram oculos conjiciant, sibi que pro ea mature et copiose provideant. 2. Ut, sicut fornicæ nunquam est otiosa, sed onera etiam majora, quam ipsa sit, portat; ita etiam acediosi seipso vincant, et semper utili labore, licet importabilis videatur, se occupent. 3. Ut, sicut fornicæ suos labores, et grana sollicitè conservat, detruendo, ne germinet; tempore pluvie abscondendo, ne madafacta putrefiant; tempore sereno ea soli exponendo; ita et ipsi opera sua bona pari sollicitudine custodiant, eaque tum a pluvia vanæ gloriæ defendant; tum soli justitiæ per legitimam intentionem exponant. 4. Ut, sicut fornicæ tam constans est in labore, ut etiam in silice vestigia relinquat; ita et ipsi perseverent in laboribus usque ad finem, ut salutem consequantur. 5. Ut, sicut fornicæ una alteri sua grana communicat; ita et ipsi sua bona ex charitate aliis libenter largiantur.

Ex occasione thematis: « Omnem malitiam docuit otiositas. » ECCL. I, 27.

Ostendatur, quo modo vere pigritia, et otium omnia peccata doceat, discurrendo per reliqua sex peccata capitalia, et demonstrando, quomodo 1. Superbiam doceat, dum pigri meliores se aliis æstimant, sibi que ab aliis serviri cupiunt. 2. Avaritiam, dum hoc ipso, quod laborando propria bona acquirere nolint, aliena appetant. 3. Invidiam, dum de aliorum prosperitate laboribus suis parta tristantur. 4. Gulum, dum spiritualibus carentes solatiis, carnalibus inhiant voluptatibus, et tempus edendo et bibendo fallere conantur. 5. Luxuriam, dum caro sicut equus otiosus et bene

pastus, lascivire incipit. 6. Iram, dum graviter succenset et indignatur illis, qui ipsos ad laborem, et saniora consilia incitare moluntur, ut vere impleatur in illis, quod olim Christus de immundo Spiritu dixit, quod scilicet inveniens domum vacantem assumat secum septem alios Spiritus nequiores se. MATTH. XX, 6.

MISCELLANEA.

FUGA. — S. Chrysostomus responsionem considerat, quam Christus duobus fratribus sibi perquam dilectis tunc dedit, quando per matrem suam primas, in regno suo, sedes postularunt; aiebat enim: « Non est meum dare vobis, sed quibus paratum est à Patre meo. » Quasi diceret: laboribus coronas propono, et laboribus honores, et præmia sudori. Hæc apud me commendatio valet maxime, quæ ab operum exhibitione permanat; videsne non frustra dixisse, nec ipsius esse, nec Patris, sed eorum, qui decenter, labores exantiant, et molestius conficiuntur? Vides, fieri non posse, ut ex illis, qui otiosi sunt ac desideres, et supini jacent, ullus aliquando salvus fiat? S. CURTIS. hom. de Petit. fl. Zebed.

Considerandus est, inquit Josephus Mansi, textus ille sponsæ, quando dixit: « Ego dormio; vox dilecti mei pulsantis: aperi mihi, sonor mea. » Anima enim ista obdormierat, id est, negligenter et tepide vivebat; quæ proinde Sponsus Cœlestis a seorsum sue somno excitare volens, foriter inelamavit, suasque inspirationes immisit, animæ quoque fores, ut aperiret, pulsavit, ut iis apertis liberum ad cor aditum acciperet. Motiva vero aperiendi hæc adduxit: « Quia caput meum plenum est rore, et cincini mei guttis noctium. » At vero quid inter se commune habent ros, et invitatio, quæ sponsus dilectam suam a pigritiæ somno expergefaceret satagit? Responderi quidem posset, Christum hæc verbis innuere voluisse, quod ejus tepiditas totidem spinis suam transigeret caput, quot erant transgressiones veniales, per guttas roris denotate, quia etiam hæc culpæ, quando sunt deliberate et voluntarie commisse, et displicent. Aptius tamen ad præsens propositum nostrum respondemus, quod scilicet per hunc rorem pigritia et acedia denotetur; quia sicut ros non nisi cœlo sereno, et sub aere temperato, id est, non

nimis calido, nec excessive frigido stillare solet, ita ros tepiditatis non descendit in animam, nec in calidibus majoribus, id est, in fervore spiritus, nec pariter tempore rigidissimi frigidus, scilicet quando est tribulata et tentata, sed tunc vel maxime stillat, quando se celo sereno gratie frui censet, et quasi securam se reputat: ex hac namque securitate presumptionem quamdam concipiens, fervore charitatis et devotionis relaxatur. Hic ros mysticus caput Christi, ut ita dicam, offendit, et ideo lamentatur, dicens: « Quia caput meum plenum est rore » etc. Imo hic dolor stomacho pariter communicari videtur, dum eidem vomitum causat et nauseam, « quia tepidus es, incipiam te emovere ex ore meo. » MANSI, DIS. VII, D. 6.

Inter omnes alios antiqui Testamenti Heroes, duo fuerunt illustissimi, atque ideo a Deo in celo et in terra, præ aliis sublimati; ambo enim primi sunt in Genealogia unigeniti Filii sui. Liber generationis Jesu Christi, Filii David, Filii Abraham. Ambo quoque fuerunt præ cunctis aliis generis humani accepti et privilegiati, eo quod maxime in ejus obsequio ferventes se probarent. Vix enim Abraham a Deo vocatus fuerat, dicente: « Egredere de terra tua, et de cognatione tua, et de domo patris tui, et veni in terram quam monstrabo tibi, » cum ecce sine ulla dilatione egressus est, sicut præceperat ei Dominus. Quando in Mambre juxta limen tabernaculi sedebat, iners et otiosus videri potuisset, maxime cum tempus meridianum esset, quo homines dormire solent: At vero, ut S. Ambrosius bene observat, ante ostium sedebat Abraham, sedebat meridie, quando alii requiescebant, ipse hospitium explorabat adventum, et paulo post subjungit: Studium hospitalitatis studiosissime requirebat. Non otiosus sedet, qui longe aspiciat: nec aspexisse contentus, incurrit obviam. Festinavit occurrere, quia non satis est recte facere, nisi etiam matures quod facias. Festinanter manducare Pascha lex jubet: uberioribus enim fructus habet celerata devotio. Discite, quam impiger esse debeas. Sed et David ardentissimum se Dei amatorem ostendendo Dei sibi cor lucratus fuit, juxta illud: « Inveni hominem secundum cor meum. » Ib. disc. XI, n. 4 et 5.

Zacharias Propheta Dei, de adventu Filii Dei, Messie promissi, inquit: « Ecce ego adducam servum meum Orientem. » Et in cap. vi ejusdem Prophetie pariter inquit: « Ecce vir

Oriens nomen ejus. » At vero die, sodes, si nosti, cur Propheta Messiam venturum potius orientis quam occidentis nomine appellat, maxime cum eo fine venerit, ut mundum moriendo redimat? Respondetur, Prophetam dicere velle, quod Messias, tanquam verus sol justitie, in horizonte hujus vite mortalis, velut sol quidam, claraque lux promiscaturus sit, quæ semper crescit et adaugetur, usque ad meridiem. Quasi lux splendens procedit et crescit, etc. Unde Christus, ad nostram doctrinam, videri debeat, quasi crescere in sapientia et ætate, et gratia, id est, ut S. Bernardus declarat, secundum quod apparebat, intelligendum est (a principio enim perfectus, a principio plenus fuit spiritu sapientie) ad instructionem fidelium, qui in perfectione et spiritu semper crescere debent. S. Paulus Philippensibus sensum, quem de semetipso habuit, his verbis exponit: « Fratres, ego non arbitror me comprehendisse. Unum autem, quæ retro sunt obliviscens, ad ea vero quæ sunt priora extendens me ipsum, ad destinatum persequor bravium supernæ vocationis Dei in Christo Jesu. » Quicumque ergo perfecti sumus, hoc sentiamus. Idem, disc. XII, n. 1.

Ecclesiasticus apta quadam similitudine distinctionem declarat, quæ est inter illum, qui semper in spiritu proficit, et inter alium, qui contentus est remanere in eo statu, in quo est, nec ulterius proficere desiderat; dicit igitur: « Homo sanctus in sapientia manet sicut sol, nam stultus sicut luna mutatur. » ECL. I, XXVII.

Sol autem, ut in principio diximus, quando ab oriente oritur et exurgit, semper altius et altius ascendit, suosque luminosos radios diffundit; luna autem, quando luminosissima est, tunc declinat et deficit. Et ideo Ecclesiasticus appellat illam « luminare, quod minuitur in consummatione. » Hæc autem est multorum spiritualium ingens stultitia, quod postquam ad eminentes virtutis gradus pervenerunt, jam se securos esse existunt, quod amplius non deficient, nec retrocedent, et ideo sibi sistunt, et in præcedentibus fervoribus intepescunt, donec omnimoda sequatur spiritualis vite nausea. Hi autem, qui tales sunt, insignem illam S. Bernardi, in Epistola quadam traditam, auscultent doctrinam, dicentis: Quod si studere perfectioni, esse perfectum est, profecto nolle perficere, deficere est. Ubi ergo sunt, qui dicere solent: Sufficit nobis, nolumus esse meliores,

quam patres nostri? O monache, non vis proficere? Non vis ergo deficere? Nequaquam. Quid ergo? Sic mihi, inquis, vivere volo, et manere in quo perveni, nec pejor fieri patior, nec melior cupio. Hoc ergo vis, quod esse non potes. Quid enim stat in hoc sæculo? Et certe de homine specialiter dictum est: Fugit velut umbra, nunquam in eodem statu permanet. S. BEN. Ep. CCLIII.

Inter alios antiquæ legis ritus, quibus Deus ab electo populo suo honorari colique volebat, non infimus ille est, quo jussit super tabernaculi mensam duodecim perpetim asservari panes, quos propositionis panes appellatos, calidos esse, omnique die renovari per duodecim alios pariter calidos substitutos præcepit. Merito admiramini decretum. Numquid enim Deus ille, qui de seipso testatur, inquit: « Ego sum panis vivus, » numquid ille, inquam, hujusmodi indigebat alimento? Minime quidem; sed figurative panes illi duodecim, totidem significabant tribus populi Hebræi, qui inter omnes mundi nationes unius veri Dei lumen possidebat, eique debitum præstabat obsequium. Per illam igitur duodecim panes calidos habentem mensam denotabat Dominus, quod populum Hebraicum suo in cultu ferventem esse vellet, neutiquam frigidum aut pigrum. Hosque ipsos panes quotidie renovari voluit, ut scilicet indesinenter bona nobis proposita renovanda, nosque ipsos ad multiplicata virtutum et perfectionis exercitia absque ulla defatigatione, aut tepiditate excitandos esse doceremur, eam imitaturi amoris divini sponsam, quæ animæ electæ figura, nunquam descendens, aut subsistens, sed semper ascendens exhibetur; de ea namque dicitur: « Quæ est ista, quæ ascendit etc. Trahe me post te, curremus in odorem unguentorum tuorum, etc. » Quæ omnia verba profectus, progressus, et incrementi spiritualis sunt expressiva. Indefesse eam ad exemplum nostrum insecutus est Apostolus, qui de se ipso veraciter gloriabatur: « Sic curro, non quasi in incertum. » Ideoque Augustinus hoc salutari nos omnes munit consilio, dicens: Nemo dicat: sufficit, justus sum. Ubi dixerit: sufficit, inhasit. Attende Apostolum, cui non sufficit. Ille currit, tu hæsisisti? Ille dicit, se nondum perfectum, tu de perfectione gloriaris? Id quod S. Bernardus, in quadam Epistola, pariter nobis inculcare nititur, dum ita scribit: Nemo quippe perfectus, qui perfectior esse non appetit, et in eo quippe

perfectiorem se probat, quod ab majorem tendit perfectionem. (MANSI, DIS. XII, n. 14.)

Democritus aliquando interrogatus: Qua re industrii ab ineritibus differant? respondit: Qua impii a piis, spe nimirum bona; laboribus quippe incumbens, sue industrie sperat premium amplissimum; ignavus autem desperans, nullam habet bonorum futurorum spem, qua fulciatur. Homo etenim piger et iners merito timere debet, ne tanquam palea in æternum et inextinguibilem concitatur inferni ignem, juxta illud: « Paleas comburent igne inextinguibili. » In *Theatro vit. hum. tit. Ignavia.*

Bellovacensis factum quoddam refert curiosum, quod contigit eundem, qui in suis agriculturae laboribus socors et negligens, et consequenter ad paupertatem redactus erat; hic etenim ad vetulam quamdam, quæ apud omnes venefica audebat, accessit, ab eadem exploraturus, unde mala ejus sors derivaretur, quæ quotidie de malo in pejus abibat, ab eaque aliquod ad conciliandum sibi rerum suarum prosperitatem remedium poscisset. Illa circumspiciens eum, notavit illum multa oppressum pigritia, et dixit: Quod male surgeret, et attenderet quid primum ei dicerent hirundines aut cornices, cum primo surgeret; similiter hoc idem attenderet, cum sero iret cubitum, et ad eam rediret, et dicta harum avium referret. Quod cum attendisset, rediens ait, quod voces dictarum audierat, sed non intellexerat, quid vellent ei dicere, vel quid garrulus carum significaret. Tunc illa ait: Dixerunt tibi, si intellexeris: Cuba tarde, et surge cito, et discurre pro cibo, et habebis bladam in sacco. Si non dixerunt hoc tibi vero, dixerunt tamen exemplo suo, quia ejusmodi aves mane surgunt, et tota die discurrunt, et per multum laborem sibi necessaria acquirunt; unde et tu fac similiter. BELLOV. disc. III, Spec.

Jeremia Propheta orbi fatalem stragem, calamitosamque ruinam inde potissimum illatam affirmat, quod officii sui obligationes obiter tantum, ac perfunctorie aspexit, levibusque passibus momenta suorum debitorum pertransiit: « Desolatione desolata est omnis terra, quia nullus est, qui recogitet corde: » ait ille, cap. XII, v. 41. Unum hoc totam in ruderata detraxit terram, quod non fuerit, qui fixis cogitationibus pensaret, quam multis et magnis modis Deo servire obligati omnes essent. Notandum in his, quanto cum mysterio Propheta terre appellatione donet homi-

nem, qui non reddit fructum, quem debet Domino, cui tam magnum in modum est obnoxio. Quenam præcipua causa sit, quod terra non satis fructificat, neque respondet expectationi ejus, qui tritici semina illi credidit? Ea nempe, quod nec aratro, quantum par, subjicitur, nec vomere satis proscinditur, ac perstringitur, ut exurgere in culmos grana, atque in spicas explicare sese possint. Nam ut bene dicendi magister Hispanus Quintilianus, lib. X, c. III, ait: Terra alte effossa generandis, alendisque seminibus fecundior est. Quæ vero leviter solum, et secundum superficiem, tantum tenuiter rumpitur raditurque magis, quam sulcatur, ea seminis jacturam facit, et dominum suum suo labore defraudat, sudoremque illius plerumque lædit, et lassitudinem frustratur, ad hunc modum evitio hominum fit, inquit Jeremias, quod terra vastetur, quia nullus est, qui recogitet corde, » aratrum meditationis non penetrat terram pectoris, obligationum suarum momenta nemo satis expendit, nec quisquam est qui animum, ut debet, advertat ad statum, cui se consecravit. Quid enim non a se obtineret homo, si altius seipsum scrutaretur? Dn. Nys. p. I *Polit. c. vi.*

Propheta regis de Hebræis dixit: « Quemadmodum Patres eorum conversi sunt in arcum pravum. » *Psal. LXXVII, 37.* Hoc est, non degenerarunt improbi illi et perfidi a majoribus suis, sed pro eorum more et pravi arcus solemniter ad malitiam sunt conversi. Quid voluit his verbis indicare Propheta? S. Bruno sic exponit illum versum Davidicum: Arcus pravus, cum prius intenditur, aliquantulum eiecit, postea vero paulatim remittendo ex toto deficit. Sic et ipsi prius in præceptis Dei valde intenzi, et aliquantulum operati, paulatim remittendo ex toto defecerunt. Vitosus arcus cum jaculum unum, alterumve eiecit, prorsum dissolvitur, ut nullus sit illius deinceps ad explosionem usus: sic et Hebræi olim, et hodie Christiani plurimi sunt, fueruntque arcus pravi, qui cum initio essent firmi et validi, postea fiunt laxi et ignavi, et oscilabundi ac remissi. Quanta sæpe asperitate macerant aliqui carnes suas inter prima virtutis rudimenta! Quam acriter mortificant suas passiones! Quam crebro adeunt Sacramenta! Quam sunt observantes silentii! Quam amantes laberarum et recessus! At quam cito hæc omnia intercidunt! Quam facile desistant! Communis hæc multorum est infelicitas:

prius in præceptis Dei valde intenzi, et aliquantulum operati, paulatim remittendo ex toto deficiunt. Idem, in *Vit. Abrah. l. I, vi.*

DAMNUM. — Vita nostra stationi bellicæ assimilatur a Propheta dicente: « Militia est vita hominis super terram, » quæcumque autem vel minima negligentia, et oscitantia sufficiens est, quæ nos prædam constituat inimici, multasque ei conciliet victorias; ideoque Vegetius hanc fusius prosequens materiam, tale posterius reliquit documentum: Multa sunt discenda atque observanda pugnantibus, siquidem nulla sit negligentia venia, ubi de salute certatur. De æterna animæ nostræ salute negotiatur; ideoque qualiscumque etiam minima circa ejusdem assecurationem admissa negligentia, si denique in gravia peccata desinat, penis castigatur æternis. MANSI, disc. XV, n. 7.

Deus olim cum Hebræorum populo omnium primogenitorum oblationem, tam de hominibus, quam de animalibus faciendam materiam, tale posterius reliquit documentum: Multa sunt discenda atque observanda pugnantibus, siquidem nulla sit negligentia venia, ubi de salute certatur. De æterna animæ nostræ salute negotiatur; ideoque qualiscumque etiam minima circa ejusdem assecurationem admissa negligentia, si denique in gravia peccata desinat, penis castigatur æternis. MANSI, disc. III, n. 8.

Nusquam constat, quod Israelitæ in Ægypto genua sua coram Idolis flexerint, vel murmurationibus et detractationibus suis justitiam Dei exasperaverint, præterquam in deserto, ubi cum mulieribus Madianitarum invecunde fornicati sunt, aliisque enormibus excessibus sese commacularunt, in quorum condignum supplicium Deus illos per quadraginta annos velut vagabundos oberrare, et circuire juste voluit: at vero undenam ortum suum habuit hæc in Israelitis tam notabilis diversitas et alteratio, maxime cum potius in Ægypto omnem debuissent addidicisse impietatem, ubi nil nisi impia

quotidie videbant exempla, juxta illum: « Cum perverso perverteris. » Pro resolutione observandum est, quod paulo ante ex mente Psalmistæ diximus: « Operati sunt iniquitate et impietate sua, quia in labore hominum non sunt, et cum hominibus non flagellabantur. » Contrariorum enim est eadem disciplina. Cum igitur in itinere ad terram promissionis, nec quicquam laboraverint, sed inertio otio dediti fuerint, ejus in Ægypto contrarium faciebant, inde consequutum fuit, quod se a tedio vinei permiserunt. Locutus est contra Dominum et Moysen, cujus unica hæc causa fuit, quia tedere cepit populum itineris et laboris. Mox enim ut hoc rerum divinarum fastidium et nausea apud hominem locum habere incipit, lingua in murmuratione laxatur, et cor ad omnem concupiscentiam et effrenem appetitum sese pandit, nec ullum est vitium, quod non seletur. MANSI, disc. III, n. 8.

Quis mysticum Propheta Evangelicæ non obstupescat clamum, dum Luciferum potius in Aquilonis lateribus, quam in quacumque est alia re representat? « Sedebo in monte testamenti, in lateribus Aquilonis? » Ventus aquilonaris frigus geluque importat, ideoque pigritiæ et algoris in divino servitio prædominantis est symbolum; hoc autem vitium pulcherrimum Angelorum in naufragio et barathrum coniecit abyssus infernalis; sedere namque volebat acediosus, nec quidquam gratis donisque cooperari Altissimi; ideo enim præsumptuose dicebat: « Sedebo. » Idem, disc. IV, n. 1.

Non sine mysterio spiritus infernales a Christo licentiam postularunt ingrediendi Gerasenorum immundissimos porcos. Porci enim hominum pigrorum et desidiorum sunt symbolum, siquidem ad nihil aliud attendunt, quam ad se per continuum voracitatem saginandos, absque eo, quod ullum præstent laborem, et luto ac sordibus immersi gaudeant; ita pariter spiritus immundi in hominibus acediosus, commoditatibus vitæ, otio ac pigritiæ deditis, omne suum gaudium positum habent. Idem, n. 2.

S. Job infernalis hujus monstri, quod Behemoth vocat, eante aliquando vestigia sectatus, ubinam delitesceret, suumque haberet diverticulum, se assecutum fuisse probat, dum ait: « Sub umbra dormit, in secreto calami et in locis humentibus, protegitur umbra umbram ejus, circumdabunt eum salices torrentis. » Quæ ultima verba

admiratione non carent, potius enim credidisset, ipsum superbia sua (per quam gloriatus fuerat, dicendo: Super astra conscendam, similis ero Altissimo) exstimulatum, potius ambivise circumdari cadris Libani, vel palmis Cades, vel platanis, quæ sunt trans Jordanem, quam salicibus torrentis; hi enim genus quoddam sunt arborum sterilius, et infructuosarum. Cur igitur salicibus torrentis diabolus circumdatus esse dicitur? Nimirum salices, arundines et junci, qui in stagnantibus nascuntur paludibus, verum sunt pigrorum et negligentium symbolum, a quibus demon, tanquam ab obsequiosis simis servis suis circumdatur. Audiamus hæc de re Dionysium Cartusianum ita scribentem: Per quod insinuat, quod diabolus in hominibus otiosis et voluptuosis occasionem sibi constituit in secretis concupiscentiarum latibulis, qui homines contra labores penitentiales et æstus pugnarum, quibus adversus humanæ salutis hostes pugnat, umbras carnalium deliciarum, et refrigeria paucationis acediosæ optant et amplectuntur, ita quod umbra super umbram oritur eis, de quibus cantatur in Psalmo LXXII. « In labore hominum non sunt, et cum hominibus non flagellabuntur; prodiit quasi ex adipe iniquitatis eorum etc. » Denique cum sint arbores infructuosæ, per quas homines vitiosi a bonis operibus steriles designantur, omnes diabolus se adjungunt, et eum quasi circumdant.

Amalecitis impetum fecerunt a parte australi in Sieleg, et percusserunt, et incendunt eam igni, et captivas duxerunt mulierculas ex ea, a minimo usque ad magnum, I *Reg. xxx.* Attaleæ interpretantur lingentem animarum, id est, compunctionem lacrymarum lingere et devorare cupiunt. Isti a parte australi Sieleg invadunt. Auster est ventus tepidus, de quo Job, vi. « Considerate semitas Theman, itinera Sabba. » Theman interpretatur auster tepidus. Hæc est fluxa et otiosa conversatio vivendi, per quam tentat diabolus; nam cum spiritus immundus domum invenerit remissam et otio vacantem, intrat in eam. S. Ephrem inquit: « Si acciderit fratrem aliquem ad monasticam ac solitariam vitam quacumque occasione venire, et non se vigilantem præberit, protinus et e vestigio devorabit eum diabolus. » Paulo post vero modum insinuat, quod diabolus acedie venenum animæ infundit, dicit enim: Inferi inimicis dationem cogitationem acc-

die : Hodie otiahor (ita intra se Religiosus loquitur) ut paululum me ipsum reficiam, et cras opus meum prosequar, faciamque duorum dierum opus. Interea in otio versatur. Postero die honestatis hostis demon vehementiorem fratri circumfundit acediam quam die precedenti, in memoriam ipsi praeferitum revocans diem, atque praesentem. S. ANTONIUS PAD. in *Dom.* 3 *Quad.*

Apud S. Lucam, cap. XII, recensetur, quid diviti illi eveniret, qui abundantem collegerat messem, pro cuius custodia granaria ampliare coactus erat : Cogitabat intra se dicens : « Quid faciam, quia non habeo, quo congregem fructus meos? » Et dixit : « Hoc faciam : destruam horrea mea, et majora faciam, et illic congregabo omnia, quae nata sunt mihi. » Dum autem haec diceret, ab aeternae et primae veritatis ore emanantem terribilem hanc audivit vocem : « Stulte, haec nocte repetitum animam tuam a te, quae autem parasti, cuius erunt? » Circa quam parabolicam historiam quaerendum venit, quanam in re miser et infelix hic homo deliquerit, siquidem non videtur ulla in eo culpa, quod praecavere voluerit, ne perirent aut marcescerent sub aperto aere fructus, grana, vel aliae similes segetes, quas Deus illi dederat, cur igitur non poterat nova erigere aedificia, quando illa non nisi propriis sumptibus fabricare intendebat? Sed ecce tibi errorem manifestum, ob quem merebatur, ut in ejus perniciem ira de caelo descenderet, nimirum, determinaverat in corde suo vitam deinceps transigere otiosam, socordem et desidiam : Unde ait : « Quiesce, bibe, et epulare. » MANSI, disc. VI, n.

Compassione utique dignus est casus ille terribilis, qui ex dispositione Dei, qui omnia fecit, uxori Lot accidisse legitur. Etenim manserat haec in Sodoma tot annis illaesa, vivens et irreprehensibilis, Angelos hospitio exceperat, simulque cum Lot et filiabus suis infame ex decreto divino effugerat incendium, quando ecce gradientem ira oppressit divina, et versa est in statuam salis; quae tanti tamque severi supplicii causa? Respondentibus utique, ei coelitus inhibatum fuisse, ne retro oculos convertens flammam aspiceret; quo secreto mandato, respiciens post se, versa est in statuam salis. Hujusmodi quidem legem etiam fuisse non nego, sed eam soli Lot intimatam astruo, conformiter ad sacrum textum inquentem : Locuti sunt ad eum dicentes : « Salva animam tuam, noli

respicere post tergum. » Et interim in eodem capitulo de Abrahamo traditur, quod intuitus est Sodomam. Quare igitur infelix illa mulier, dum retro respexit, talem in se concitavit vindictam divinam? Pigritiam senegnitiumque praefigurabat anima, quae ex Sodomae incendio, id est, ex peccati aeternaeque mortis periculis egressa est, ut ad perfectionis montem gradiatur, passus autem non modo promovet lentos, sed potius etiam retrocedit, nullo ad divinarum legum transgressionem habito respectu. Describitur mora uxoris Lot (inquit Cajetanus) non solum tardando gressum ad sequendum Lot, sed etiam vertendo se ad respiciendum; remanebat siquidem post Lot senem, contra mandatum Angeli; sed et, si Josepho creditur, non semel, sed saepe uxor Lot tardabat, vertendo se. Angelus quidem salutem evasionemque sponderat, sed qua cum conditione, notetis velim : « Festina et salvare; » ubi salutem sollicitudini et fervori conjungit, prohibens ne, in procedendo, pigra sit et lenta. CAJETANUS, in c. XIX Gen.

Abulensis differentiam, quae inter prudentes et stultas virgines intercedit in haec verba assignat : Verisimilium est, quod prudentes dormitabant, et non dormiebant. Hoc enim pertinet ad prudentes, nam cum tenerentur cura expectationis sponsi venturi, non poterant dormire profunde, quin cura eas excitaret, sed dormitabant; id est, paululum et leviter rapiebantur sopore, et statim evigilabant; fatuae vero, licet essent in expectatione sponsi venturi, quasi non esset eis aliqua cura, sine sollicitudine dormiebant, et ideo dormire, et non dormitare dicebantur. ABULENSIS. q. XVI in cap. XXV *Matth.*

Comparatur piger ferro, terrae, aquae, vestis, scholari negligenti, homini stanti et non ambulanti. Ferrum, quod non tractatur, cito ruginatur. Terra, quae non colitur, malas herbas generat. Aqua, quae non movetur, cito corrumpitur. Vestis, quae non portatur, de facili a tineis corroditur. Scholaris negligens, qui non addiscit, de necessitate nihil scit. Homo stans, qui non cavet, facillime cadit quam ille qui semper incedit : sic aediosus, qui non exercet se in aliquo bono opere, ideo succumbit vitis, et vincitur tentatione. S. BONAV. in *Diet.* tit. I, IX.

MISCELLANEA.

FUGA ACEDIAE. — Cum quaedam virgo aliquando peteret, quid Deo gratissimum in Quadragesima facere posset, et quomodo illud tempus sancte transigere deberet, contingit ut dum templum adit, eidem jam appropinquans, in extasim raptam immobilis staret videretque clarissimum lucis globum ex Ecclesia prodire, directumque ad eam, medium scindi, luminosis ad ejus cor radiis conjectis : tam subito eo ipso in tempus angulo, quo solebat praecari, elatum se cernebat, totumque illud jubat in SS. Sacramentum, quod patens aderat, reciperetur, simulque vocem Salvatoris illa audiret clarissime dicentem : Totus labor tibi, tota utilitas proximo, tota gloria mihi. Contigit hoc autem in domo Professae Poletanae. NIERREMB. *Doct. Ascet.* I, LXXXIX.

Abbas Silvanus, cum quidam Frater alios operantes videret et diceret seni : Nolite operari cibum, qui perit; Maria optimam partem elegit; quae cum aliis Fratribus neque ad mensam vocavit, causamque rogatus ab eo dixit. Tu spiritualis es homo, et non indiges corporeo cibo. Cum ergo ille errorem suum agnosceret, dixit ei iterum senex : Puto, opus habet omnino Maria Martha, per Martham enim Maria laudatur. SPEC. EX. ad II, ex. 142.

Veteri apologo fertur rusticus cum curru et bobus in luto altius haesisse. Ubi cum gerneret et Herculis opem imploraret, adfuit Hercules, et hominem increpans dixit : Abi, manus admove, boves urge, currum promove : ita Dei aderunt vocati et juvabunt; pigros non juvant. DREXEL. in *Rhetor.* I, I, IV, § 2.

Joannes Moschus refert, quod Abbas Athanasius audierit choros laudantium Deum, cumque ipse etiam vellet ad eos ingredi, audierit : Nemo huc ingreditur negligens; abite, certate, contemnite vanitatem saeculi. In *Prato spir.* cap. CXXX.

Alexander Magnus dicere solebat : Regium est laborare; servile est otio et luxui vacare. FABER. cor. II in *Sept.* n. 1.

Alphonsus Rex reprehensus ab aliquo, quod manibus laboraret, dixit : Numquid Deus et Natura Regibus frustra manus dederit? Idem de quovis homine dici potest. Ib. Septuaginta interpretes ad sententiam il-

lam Salomonis, *Proc.* VI. Vade ad formicam, o piger, etc., etiam hanc addunt : Vade ad apem, et discere quomodo operaria est; operationem quoque quam venerabilem facit. Ib. n. 2.

Titus, Vespasiani filius, cum quadam nocte recordaretur in cena, se nihil boni ea die fecisse, ad amicos conversus dixit : Hodie diem perdidit. S. HIER. in VI *Galat.*

M. Aurelius Imperator dicere solebat, solum illam regionem felicem merito dicendam esse, ubi singuli proprio labore fruuntur, et nemo de labore ac sudore alieno vivit. In *epist. ad Pollionem.*

Demetrius interrogatus, quomodo otiosi a laboriosis differant? respondit, quo pacto impii a piiis, sepe nimirum bona. Sperant quippe, qui corpus laboribus exercent, pingua laborum pramiam; desides autem semper praesentem intuentur paupertatem. POLYANTH. V *Labor.* f. 634.

Idem conspiciat juvenem valde industrium dixit illi : Perge, adolescens, nam optimum senectuti condit obsonium. Ib.

Diogenes cuidam momenti, ut in senectute quiesceret, dixit : Quid? si in stadio currem et metae jam prope vicinus essem, num oporteret cursum remittere et non magis intendere? LAER. I, VI.

Aristoteles dicere solebat, artium et laborum radices quidem esse amaros; sed fructus dulces. Idem. I, V, cap. v.

Severus Imp. militum Tribuno symbolum dari jussit : *Laboremus*; ostendens hoc pacto, quantopere acediam fugiendam judicaret. LANGIUS in *Polyant. de labore.*

Rusticus quidam moriturus, ut filios ad laboris amorem et fugam acediae incitaret, ad se convocatis dixit, se omnem, quam in eorum bonum compararat, pecuniam in vinea abscondisse. Quare eo mortuo, filii arbitrati thesaurum in vinea latere, hunc quidem non inveniunt, sed uberem laboris fructum tulerunt. AEsopUS.

Recte canit Claudianus :

Non quisquam fruitur veris odoribus,
Hyblaeis latebris nec spoliat favos,
Si fronti caveat, si timeat rubos.
Armat spina rosas, mollia legunt apes,
Herculem duri celebrant labores.
Ita mune fortis ubi celsa magni
Duxit exempli via. (In *Nuptiis Honorii.*)

DAMNA ACEDIAE. — Queritur Aegyptus quare sit factus adulter? Ib.

In promptu causa est, desidiosus erat.
OVID. I *de Remed. amor.*

Pediculi cum a pulicibus invitati ad pinguis hominis opparatas epulas, avidius prædulcem suæcum exegerent, ille hoc morsu concitatus, inimicum investigavit, et quia pediculi tardius reptabant, necavit; pulices vero, quia saltu insidias illius frustrati fuerant, salvos dimisit. Sic nempe inertia facultates, existimatio, ipsaque vita amittitur. *Æsopus*, fab. XXXVIII, 2.

Otium et Reges simul et beatas perdidit urbes. CATULLUS *ad Cassium*.

Otia si tollas, periere cupidinis arcus,
Contemptæque jacent et sine luce faces.

(Ovid. *de Amor.*)

Gornis ut ignavam corrumpant otia corpus?
Ut capiant vitium, ni moveantur aquæ?

(Idem I *Pont.* VI.)

Quo te eamque die nil sancti egisse putabis,
Hunc tibi, vel positus disperisse puta.
Ita nec in minimis ponas dispensia damnis,
Ere potest nullo vel breve tempus emi.

(Petroneus in *Epigr.*)

Si tibi perpetua vigil est cura salutis,

Otia perpetuo deliciosa cavo.

Hostis apricantem quoties videt inferus hostem,
Semper victrici currit ad arma manu.

Sed timet impicium manumve, pedumve la-
ho re

Aut mentis vigili sollicitæ studio. (Idem.)

Uxor pigra cum ob otium a viro graviter multata objiceret, se injuria verberari, cum nihil fecerit, responsum accepit a marito, hæc ipsa de causa verberari, quod nihil fecisset. PONTAN. p. I, *Attic. Bellar.*

Nux, asinus, campana, piger sine verberare cessant:

Hæc dura, hic tardus, hæc tacet, ille jacet.

Sed simul ut ferri plagam sensere, vel almi,

Hæc cadit, hic pergit, hæc sonat, ille studet.

(PONTAN. p. II, *Bellar.*)

ADAGIA.

Ut mala devites, aliquid fac, otia vites,
otia dant vitia. BULLERUS. V. *Otium*.

O mibi prætoricos referat si Jupiter annos,
Sera nimis stultæ est cantio desidiæ.

(Id. V. *Desidia*.)

AUCTORES.

Jacobus Marchantius in *Horta Pastorum*, tr. VII, per novem lectiones.

Joannes Buseus in *Panario*. V. *Aecidia* et *Pigritia*, et *Tepiditas*.

Philippus D'Outreman in *Pedagogia christiano* p. I, cap. VII, § 8.

Jacobus Alvarez t. II, l. I, p. II, cap. XIII.

Bernardinus Rosignolius lib. II *de Discip.*

Christ. c. XVIII.

Cassianus I. X *de Instit. renunt.*

Henricus Engelgrave p. II. *Lucis Ev.*

Dom. Septuag.

Matthias Faber. conc. II in *Septuag.*

Petrus Canisius p. III, § 9, f. 147.

Thomas Stapletonus text. V in *Dom. Sept.*

Josephus Mansi *Bibl. Morali* tract.

ADULATIO.

QUOD ESSENTIAM.

DEFINITIO. — Est, juxta S. Thomam, excessus in aliis delectandis, verbo vel facto commissus. S. THOM. II, I, q. III, art. 1.

Vel juxta S. Augustinum, est facta cum fallaci laude seductio.

DIVISIO. — Dividitur a S. Thoma in *mortalium* et *venialium*. Mortalis est, quando quis vel de peccato mortali laudat alterum; vel ut graviter ei noceat in corpore vel anima. Venialis est, cum exceditur in laude alterius ex sola aviditate delectandi, vel boni alieni consequendi, vel mali cuiuspiam evitandi, idque sine alterius gravi detrimento contingit.

EX SCRIPTURA.

QUALITAS. — In ore suo pacem loquitur cum amico suo, et occulte ponit et insidias.

JER. IX, .

In malitia sua lætificaverunt Regem, et in mendaciis suis Principes. OSEE VII, 3.

Simulator ore decipit amicum suum. PROV. XI, 9.

Homo, qui fictis blandisque sermonibus loquitur amico suo rete expandit gressibus ejus. Idem. XXXIX, 6.

Meliora sunt vulnera diligentis, quam fraudulenta oscula blandientis. Ib. XVII, 6.

FIGA. — Fili mi, si te lactaverint peccatores, ne acquiescas eis. PROV. I, 10.

Corripit me justus in misericordia, et increpabit me: oleum autem peccatoris non impinguit caput meum. Ps. CIV, 5.

DAMNUM. — Qui justificat impium, et qui condemnat justum, uterque abominabilis est apud Deum. PROV. XVII, 15.

Sagitta vulnerans lingua eorum, dolum locuta est, in ore suo pacem cum amico loquitur, et occulte ponit et insidias. Numquid super his non visitabo, dicit Dominus, aut in gentem hujusmodi non ulciscetur anima mea? JER. IX, 8.

Qui dicunt impio: justus es, maledicentis ore populi. PROV. XXIV, 24.

Ve, qui consunt pulvillos sub omni cubito manus, et faciunt cervicalia sub capite universæ ætatis, ad capiendas animas! EZECH. XIII, 18.

EX SS. PATRIBUS.

QUALITAS. — Proprie hæreticorum est adulari, et eorum qui decipere cupiunt audientes, dicente Apostolo, hujusmodi enim Christo Domino non serviunt, sed suo ventri, per dulces sermones subvertunt corda innocentium. Semper insidiosa, callida, blanda est adulatio, pulchreque apud Philosophos definitur blandus inimicus. S. HIERON. I, I, cont. *Pelag.*

Collaudare delinquentes longe plus est, quod ad supplicii pertinet æstimationem, quam delinquere, idque jure optimo, eo quod hoc suffragium proficiscatur ab animo plane corrupto et insanabili morbo laborante; siquidem is qui, dum peccat, condemnat interim peccatum suum, poterit aliquando ad se redire, at qui laudat malitiam, is se privavit curatione, quam adfert poenitentia. S. CHRYS. h. II, *de David et Saul*.

Adulatio omnibus applaudit, omnibus salve dicit, prodigos vocat liberales, avaros ait esse parcos et ad rem attentos, lascivos appellat urbanos et aulicos, obstinatis et pervicacibus constantiæ titulum assignat. S. GREG. I, XXX, *mor.* c. XX.

Falsa laus adulatio est, falsa laus adulatoris, hoc est oleum peccatoris. Propterea et homines, cum falsa laude aliquem irriserint, hoc etiam de illo dicunt: Unxi illi caput. S. AUG. *comm.* in *Ps.* cxi.

Tales mendacia diligunt, veritatis destructores, odiorum inventores, satane media-

tores, Dei persecutores, fratres diaboli. Vos vero, fratres, si verberamini a lingua dolosa, humiliter et tranquillo animo dicite: Domine, libera animam meam a labiis iniquis et a lingua dolosa. Idem, in *Ps.* LXIX.

Mortui morsu sepeliunt, cum peccatores peccatorem favoribus premunt. Quid enim est aliud peccare, quam occumbere? et sepelire, quam abscondere? sed qui peccantem laudibus prosequuntur, extinctum sub verborum suorum agger abscondunt. S. GREG. I, IV *Mor.* c. XIV.

Quisquis male viventibus adulatur, pulvillum sub capite jacentis ponit, ut, qui corrigi ex culpa debuerat, in ea fultura laude quiescat. S. GREG. *sup.* *Ezech.* hom. XI.

Quid de amore non venit honor, non honor, sed adulatio est. S. BERN. *sup.* *Cant.*

Oleum peccatoris, est dilectio simulata verborum, que adulationibus et blandimentis nostras mentes (velut olei pinguedo) libenter ingrediens, rigorem veritatis emollit, et ad noxias cogitationes amoris ficti, vel potius ostentationis, perducit. CASSIAN. *sup.* *Ps.*

Quid adulationis unctio, nisi donorum emunctio? Quid commendationis allusio, nisi Prelatorum delusio? Quid laudis arisio, nisi eorumdem derisio? ALAN. *de complanct. nativ.*

Adulatores a voluntate vultum, ab animo verbum, a mente linguam, ab intellectu loquelam, amplo disensionis intervallo diffibulant. Plerumque enim exterius plausibiliter applaudendo collaudant, quos interius contradictoria delusione defraudant. Foris vultu applaudunt virgineo, intus scorpionis pungunt aculeo; foris adulationis mellitos complunt imbres, intus detractionis evomunt tempestates. Ib.

Emolliri adulationibus non solum fortitudinis non est, sed etiam ignavia. AMBROS. lib. I *de Offic.*

Adulatio fallax et crudelis est. AUG. I, II, *contr. Lit. Pett.* c. LXVII.

Adulatio, si ad tempus suscipitur, augeatur. GREG. I, VII, *super Ezech.*

Sicut finis oratoris est dictione persuasisse, et medici medicina curasse; sic adulatoris est finis suaviloquio decepsisse. CHRYS. *super Ep.* ad *Thess.*

Adulari est seductorum. Ibidem.

Adulari egregie norunt avari. Idem, *super Ep.* ad *Heb.* h. xv.

FIGA. — Ne credas tuis adulatoribus, qui cum te adulationibus foverint, asini auricu-